

Т.Ю. Білошицька

кандидат педагогічних наук, викладач

Житомирський державний

університет імені І. Франка

ІНТЕНСИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИМ МОВАМ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

З кожним роком підвищуються вимоги не тільки до професійних знань та вмінь, але й до володіння іноземною мовою. Дослідження наукової літератури свідчить про те, що проблема удосконалення методів навчання залишається однією з найбільш актуальних проблем освіти.

Термін «інтенсивне навчання» вперше був запропонований болгарським вченим Георгієм Лозановим. Саме ним у 1966 р. у Софії був заснований науково-дослідний інститут сугестології. Поняття «сугестологія» походить від лат. *suggestio* – навіювання та давньогрецького *Хојоq* – вчення. На думку Г. Лозанова, розкриття резервних можливостей студента відбувається в комбінації комунікативно-пізнавальної сфери та емоційно-мотиваційної. При сугестопедичному навчанні відбувається активізація усвідомленої і неусвідомленої психічної активності індивіда. При цьому дотримується єдність абстрактно-логічного та художньо-образного типу мислення. Психологічні, педагогічні та художні засоби підвищують мотивацію, інтерес, емоційний тонус і пізнавальну активність учнів. На цій основі покращуються кількісні та якісні характеристики мовлення на уроках іноземної мови.

Ця методика вивчення іноземної мови заснована на вибіркового лексичному матеріалі загальноживаної базової лексики. У процесі навчання не потрібно відразу навантажувати студентів великою кількістю лексичного матеріалу, а поступово збільшувати об'єм навчального матеріалу новими словами або фразами. Одним із важливих моментів сугестивного методу є те, що він не вимагає від студентів активної участі. Механізм швидкого засвоєння навчального матеріалу заснований на запам'ятовуванні лексики на рівні зорового пізнання [3].

Подальший розвиток ідеї Г. Лозанова знайшли в наукових дослідженнях і практичних розробках Центру інтенсивного навчання іноземних мов під керівництвом Г. Китайгородської. Вона збагатила теорію Г. Лозанова новими методичними положеннями, які дали змогу перебудувати не лише систему мотивації, але й сам процес навчання, та даними ряду суміжних з методикою наук, зокрема психології і психолінгвістики.

Особливості таких технологій полягають: у використанні прийомів, які активізують свідомі та підсвідомі процеси психіки для створення різноманітної та міцної мовної бази; в розробці завдань, які мотивують спілкування; в оптимальній організації колективної взаємодії учнів між собою та вчителем [1, с.9].

Побудова моделі інтенсивного навчання іншомовного спілкування відбувається згідно з усіма принципами методу активізації, а її реалізація здійснюється поетапно. Перший етап – це подача нового навчального матеріалу циклу занять, другий – тренування у спілкуванні, третій – практика у спілкуванні. Весь мовний матеріал курсу розбитий на мікроцикли, кожен з яких містить: основний текст-полілог, тексти монологічного характеру, лексико-граматичний коментар, домашні усні і письмові завдання. Всі полілоги, об'єднані наскрізним сюжетом. Таким чином моделюється мовна поведінка учнів у різноманітних ситуаціях мовного спілкування.

Визначальною рисою усіх вправ в інтенсивному навчанні є їх вмотивований характер. По суті це комунікативна або комунікативно-рольова мотивація, тобто учень знає не лише, що він має робити, але й заради чого він щось говорить, слухає, читає, пише. Некомунікативні вправи використовуються лише у вигляді мовних ігор, де мотивом діяльності учня є сама участь у грі.

Особливе значення в інтенсивному методі навчання набуває питання розподілу учбового матеріалу в часі. Воно визначається і регулюється цілим рядом чинників різної природи: дидактичними, методичними, психологічними. Всі ці чинники однаково важливі, взаємозв'язані і підпорядковані завданням навчання.

На початковому етапі здатність учнів запам'ятовувати нову лексику та сприймати короткі повідомлення іноземною мовою досить обмежена, тому виникає необхідність застосування рідної мови.

Першочерговим завданням початкового етапу стає розвиток навичок та вмінь пріоритетних видів мовленнєвої діяльності – читання та говоріння на основі активного запасу загальноповсякденної лексики в обсязі до 2000 лексичних одиниць. Це означає активне застосування прийомів сугестивного методу (авторитет викладача, інфантилізація, вправи на емоційні інтонацію та ритм, концертну псевдопасивність) для залучення різних психічних аспектів до процесу навчання з метою подолання психологічних бар'єрів, які можуть перешкоджати англомовній комунікації [2].

На середніх етапах відбувається удосконалення навичок та вмінь в усіх видах мовленнєвої діяльності (слуханні, говорінні, читанні та письмі). Важливим чинником стає циклічний характер змісту навчання кожного навчального дня, який забезпечує послідовну зміну відрізків навчання, призначених для повторення засвоєного раніше і введення нового матеріалу, формування та удосконалення відповідних навичок та умінь. Тому на середньому етапі відбувається розвиток раніше засвоєних вмінь, розширення навичок та поповнення словникового запасу в межах вивчених тем. Заключний етап передбачає завершення формування іншомовної компетенції студента як незалежного користувача, що має забезпечувати його активну мовленнєву позицію в різних ситуаціях. Слід зазначити, що необхідною умовою завершення кожного етапу розвитку та переходу до наступного рівня є ретельний контроль з боку викладача, що передбачає розуміння конкретних етапів навчального процесу.

Визначальною рисою усіх вправ в інтенсивному навчанні є їх вмотивований характер. По суті це комунікативна або комунікативно-рольова мотивація, тобто учень знає не лише, що він має робити, але й заради чого він щось говорить, слухає, читає, пише. Некомунікативні вправи використовуються лише ,у вигляді мовних ігор, де мотивом діяльності учня є сама участь у грі.

Література:

1. Рабинович Ф.М., Сахарова Т.Е. Интенсивные методы обучения иностранным языкам и средняя школа / Ф.М. Рабинович, Т.Е. Сахарова // Иностр. яз. в shk. – 1991. – № 1. – с. 9-17.

2. Китайгородская Г. А. Интенсивное обучения иностранным языкам / Г.А. Китайгородская // Иностр. яз. в shk. – 1990 - № 2 – С. 65-71.

3. Методика изучения языков. Метод Лозанова. Суггестология – изучение внушения и внушаемости [Электронне видання]. – Режим доступу : <http://filolingvia.com/publ/67-1-0-104>.